

19. KVANTIFIKACE KULTUR V RÁMCI MAPOVÁNÍ SOUČASNÉHO STAVU KRAJINY

Námi zpracované mapování aktuálního stavu krajiny zachycuje území českokrumlovské a českobudějovické části PP Novohradské hory s 1 km přesahem přes hranice obou částí, a to z důvodu podchycení bezprostředních širších vazeb na PP a pro možnost dalšího ekonomického vyhodnocení a rozborů, neboť hlavní ekonomický potenciál spatřujeme ve využívání krajiny.

Hranice CHKO Novohradské hory jsou vymezeny podle hranic obou částí PP Novohradské hory, informace o kulturách jsou tudíž pro PP i CHKO shodná.

Jak je patrné z map aktuálního mapování i přehlednějších grafů „Střídání kultur“, **podíl lesa** je v obou částech PP dominantní a v konečném součtu zabírá nadpoloviční většinu prostoru. Z toho v českokrumlovské části les zabírá kolem 68% celé této části PP.

Další rozsáhlé plochy půdy zabírají **luční společenstva**, na kterých se hospodaří s různou intenzitou. Jak je vidět na grafech „Celková plocha kultur“, v českobudějovické části PP Novohradské hory převládají většinou louky s intenzivním režimem hospodaření a nejméně je zde luk přírodního charakteru, narozdíl od českokrumlovské části, kde je tomu přesně naopak – největší plochu zabírají přírodě blízká společenstva luk a nejméně je zde luk kulturního charakteru. V porovnání obou částí je pak extenzivně obhospodařovaných luk plošně více v českokrumlovské části PP Novohradské hory. Do této kategorie byly zařazeny i **pastviny**, které tvoří podstatnou část těchto společenstev. Větší plochu pak zabírají v českobudějovické části PP Novohradské hory.

Třetí nejrozsáhlejší kulturou, pokrývající území, je **orná půda**. V celkovém součtu obou částí PP Novohradské hory (tedy navrhované CHKO Novohradské hory), zaujímá orná půda celkem 12% celkové plochy PP, z níž však podstatnější část se nachází na českobudějovické části (24%), kde se tato kultura stává po lese druhou nejrozsáhlejší kulturou. Tento fakt je dán nejenom příznivějšími klimatickými podmínkami, ale i větším lidským potenciálem, který je schopen půdu obhospodařovat. Na českokrumlovské části je takto obdělávané půdy minimální množství (3%). Tento jev zde byl v minulosti zapříčiněn pravděpodobně několika podstatnými fakty - vysídlování původního obyvatelstva, dosídlování lidmi, kteří ke zdejší půdě neměli vztah, existence hraničního pásma.

Ale i v dnešní době se objevilo několik jevů, které mají za následek nehospodaření na pozemcích - obchodování s půdou, dotační politika atd.

Další plochou, která zabírá určitou část PP, jsou **lada** a to jak neobhospodařovaná pole a louky, tak i půda ležící ladem po delší čas a tudíž „obohacena“ o nálet dřevin. Tato kategorie není v území tak hojně rozšířena, je však ukazatelem již zmíněného stavu v zemědělském hospodaření a to především v českokrumlovské části PP Novohradské hory. Takovéto plochy jsou přednostně v návrhové části dokumentu „Zpracování regionálního oborového dokumentu ochrany přírody a krajiny pro území PP Novohradské hory – studie hodnocení krajinného rázu“ navrženy k převodu na jiný druh kultury, než je plocha ležící ladem. Obvykle jsou v tomto dokumentu plochy navrženy k převodu na luční porosty (pokud se nacházejí na erozně ohrožených plochách), remízy nebo na orné plochy, pokud zde stále přetrvává zájem o tento typ zemědělského hospodaření (za předpokladu dodržení protierozních opatření v krajině).

Ostatní kultury – **drobná zeleň v krajině** (remízy, pobřežní porosty, zahrady, sady), **vodní a zamokřené plochy** a samozřejmě i **zastavěné území**, které je součástí volné krajiny, jsou v poměru k celkové ploše území (obě části PP Novohradské hory) rozloženy na minimální ploše – drobná zeleň 2%, vodní a zamokřené plochy 1%, zastavěné plochy 2%. I v rámci protierozních opatření, jejichž řešení obzvláště v této oblasti je klíčem k řešení letos vzniklých povodňových stavů v celé České republice, doporučujeme v budoucnu plochy drobné zeleně i vodních ploch zvýšit a podpořit tak zadržování a vsakování vod do půdy.

Vzhledem k faktu, že českokrumlovská část PP Novohradské hory byla v minulosti násilně odloučena od ostatního území a nebylo zde možno hospodařit tak, jako v okolních oblastech, dochovala se zde celá řada drobné zeleně, a to především ve formě **remízů**, které dodnes mohou přirozeně členit plochy luk a pastvin a jsou zde výrazným krajinným prvkem.

Se zastoupením **pobřežní zeleně** v krajině souvisí i rozlohy **vodních ploch** a délky **vodních toků**. V českobudějovické části je zastoupeno větší množství vodních ploch, v českokrumlovské části je zase větší délka toků. Českobudějovická část PP Novohradské hory je v celé své ploše mnohem intenzivněji obhospodařována než českokrumlovská část a to se projevuje i na stavu pobřežních porostů u toků a rybníků. Podstatná část těchto porostů, jakož i rákosin, totiž zcela chybí, nebo je značně poničena obvykle v nedalekém sousedství se pasoucími stády dobytka, která systematicky likvidují břehy toků i vodních ploch. Pobřežních porostů je tedy zastoupeno větší množství v českokrumlovské části. V českobudějovické části se ve volné krajině nachází celá řada drobných vodních děl, která byla postupem času znehodnocena nebo zničena, a která by bylo vhodné i v rámci protierozních opatření revitalizovat.

Vzhledem ke zcelování pozemků a trhání výnosových rekordů byla v minulosti řada toků uměle upravena. V následující tabulce se opět potvrzuje fakt, že českobudějovická část PP Novohradské hory byla zemědělsky obhospodařována intenzivněji než část českokrumlovská. Největší část toků přirozeného charakteru se nachází v českokrumlovské části, regulované či zatrubněné toky se naopak nacházejí v českobudějovické části PP Novohradské hory. Celkově, v navrhovaném CHKO Novohradské hory, je polovina toků přírodního charakteru, 27% z celkové délky je regulováno, 21% je částečně regulováno a 2% zatrubněno. Dá se tedy říci, že stav toků v tomto území není alarmující a že záměrně a koncepčně vkládanými financemi je možné dosáhnout ideálního stavu.

typ toku	délka toků v českobudějovické části PP Novohradské hory (km)	délka toků v českokrumlovské části PP Novohradské hory (km)	celková délka toků
přirozené přírodní toky	30,668	100,58	131,248
regulované toky	44,305	27,48	71,785
částečně regulované toky	55,135	nemapované	55,135
zatrubněné toky	4,16	0,431	4,591
nerozlišené toky	nemapované	20,884	20,884
celkem	134,268	149,375	283,643

Z několika pádných důvodů, mezi něž patří i lepší dopravní dostupnost, více pracovních příležitostí atd., je v českobudějovické části PP Novohradské hory více stále žijících obyvatel, a proto i rozsáhlejší zastavěná plocha obcí, jak vyplývá z grafu a tabulky „Poměr zastavěných ploch ...“. **Zastavěná plocha** je v českobudějovické části cca 2x větší oproti českokrumlovské části, drobných staveb po krajině je však v obou částech přibližně stejné množství o stejné ploše. V územních plánech jednotlivých obcí je pak řešena převážně méně osídlená českobudějovická část PP Novohradské hory.